

Sammanfattning 2025

Revision av Tranås Energis åtgärder för biologisk mångfald

Älvräddarnas riksorganisation har granskat Tranås Energis arbete med biologisk mångfald i Svartån och Bulsjöån. Syftet är att ge en oberoende bild av vilka åtgärder som genomförts, vilka resultat som syns och vilka steg som behövs framåt.

Tre huvudfynd

- **Ambitionsnivå över lagkrav:** Tranås Energi har genomfört åtgärder som går längre än vad vattendomarna kräver.
- **Habitatförbättringar används:** Nya lekbottnar och omlöp nyttjas av fisk, men kräver kontinuerligt underhåll.
- **Data finns men behöver utvecklas:** Elfiske och fiskräknare ger värdefull information men uppföljningen behöver bli mer långsiktig och tydlig.

Viktiga åtgärder

I båda åarna har Tranås Energi kombinerat tekniska lösningar med naturvård:

- **Fiskvägar och omlöp:** Vid Elverksdammen, Åsvallehult, Visskvarn, Forsnäs och Oppeby har vandringsvägar öppnats.
- **Biopvård:** Lekgrus och sten har lagts ut för att skapa fler lek- och uppväxtmiljöer för öring och andra arter.
- **Flöden:** Vid Olstorp har minimiflödet höjts – en avgörande åtgärd för stabila livsmiljöer.
- **Synlighet nära tätort:** I Svartån har flera åtgärder skett centralt i Tranås, vilket ger både ekologisk effekt och stärker medborgarnas insyn.

Analys – styrkor och utmaningar

Styrkor

- Uthålligt arbete i två hela åsystem.
- Kombinationen fiskvägar + biotopvård ligger i linje med god praxis.
- Öppenhet för granskning och kommunikation.

Utmaningar

- Långsiktig uppföljning behövs: fleråriga dataserier är nödvändiga.
- Drift och underhåll måste säkras årligen.
- Flaskhalsar som broar och trösklar kan begränsa effekten.

Lärdomar

- Synliga åtgärder nära tätort har dubbelt värde: de stärker både ekosystem och förtroende.
- Snabba effekter kan nås med lekgrus i sidoflöden – men kräver regelbunden uppföljning.

Rekommendationer framåt

1. **Modernisera övervakning** – ny teknik för fiskräknare och kameror.
2. **Säkra underhåll** – årliga resurser för omlöp, lekytor och sidoflöden.
3. **Prioritera nyckelplatser** – Vriggebo i Svartån, samt Oppeby, Forsnäs och Visskvarn i Bulsjöån.
4. **Hantera flaskhalsar** – lös passageproblem vid Fabriksbron i samråd med kommunen.
5. **Kommunicera öppet** – redovisa resultat i enkel form med grafer, bilder och korta rapporter.

Slutsats

Tranås Energi har tagit viktiga steg för att stärka den biologiska mångfalden. Med långsiktigt underhåll, robust uppföljning och öppen kommunikation kan Svartån och Bulsjöån bli ännu starkare livsmiljöer.